

Carl Lundgren - inköpare av såd i Gamla Uppsala blev förvaltare vid Simeå Ångsåg

Johan Åkerberg född 1853 hette stinsen 1896-1911 på Simeå stn. Det är troligen han som står vid gaveln. Järnvägen öppnades 1879. Den elektrifierades 1936. I bakgrunden ligger brädgården och sågen.

Många kom och slog sig ner i Undersviks socken från 1800-talets slut och några årtionden in på 1900-talet. Järnvägen gav arbete liksom skogen, sågarna, framväxande småindustrier och handelsrörelser. Till socknen kom också Carl Lundgren, född i Gamla Uppsala 1874. Han handplockades 1899 till Simeå Ångsåg av ingenjör Arthur Liljedahl på Nytorp i Arbrå. I Uppsala hade han arbetat som inköpare av såd. På sågen började Carl som bokhållare, blev inspektor och sedan förvaltare. Han skötte sågen med framgång till 1929. Då bytte han arbetsgivare och tog hand om Säng-Olssons såg i Arbrå.

Arthur Liljedahl köpte Simeåsågen 1896 men den byggdes ursprungligen av Per Persson från Gårdsmyr i Iste. Per Persson hade köpt marken mellan järnvägen och älven i Simeå, byggd såg och 1880 startade sågningen. Året därpå brann sågen. Tre år senare togs en större såg i bruk.

1914 sysselsatte Simeå Ångsåg femtiotvå anställda. Till detta antal ska läggas alla dem som för bolagets räkning högg, körde timmer och kolade. Sågverket hade två dubbelramar och två enkelramar samt två hyvelmaskiner.

Arbetare på Simeåsågen 1914

Per Stigås, Jonas Äng,
Per Erik Westlund, Otto Badlund,
Fredrik Svedlund, Sinom Eriksson,
Martin Johansson, Karl Westlund,
Axel Badlund, Jonas Johansson,
Adolf Olsson, Lars Andersson, Jonas
Lodin, Karl Svedlund, Emil Engvall,
Jonas Andersson, Anton Höst,
Lars Fredriksson, Erik Thor,
Johan Halvarsson, Gustav Sandström.

Sågen behövde god tillgång på råvara. Arthur Liljedahl gav Carl Lundgren i uppdrag att köpa hemman och avverkningsrätter i grannskapet. Han fick 30 000 kronor att handla för. Det motsvarar närmare 30 miljoner i köp-

kraft. Carl Lundgren höll noga reda på sågens ekonomi. Hans privata anteckningar visar de summor som årligen överfördes till familjen Liljedahls hushåll. 1912 var ett exceptionellt bra år och familjen Liljedahl tagit ut mer än 65 000 kronor (ca 6 miljoner) och 1919 handlade det om 90 000 kronor. En arbetare tjänade då mindre än en krona i timmen. I dag är timförtjäns- ten mer än hundra gånger högre

Konflikt vid Simeå Ångsåg

Förliden vecka bildades i Simeå en socialdemokratisk ungdomsklubb i hvilken 16 personer ingingo som medlemmare. Af dessa vore 10 anställda vid Simeå ångsåg och så snart detta blef bekant för dess chef, inspektor Lundgren, gafs order om att de som ville behålla sitt arbete vid sågen skulle lämna klubben.

Åtta af arbetarna lämnade då arbetet, under det att två fogade sig efter ordern. En del andra arbetare, som icke tillhörde klubben, lära också ha lämnat sågen på grund av den nu berörda konflikten meddelas till *Bolln.Tidn*

Simeå Ångsåg ägde också Simeå Brukshandel i slutet av 1800-talet. Här fick arbetarna köpa varor på kredit i stället för att få kontantlön. Inköpen antecknades i en kontrabok. I februari 1889 kostade i Brukshandeln 1 kg kaffe 1,90 kr, 10 kg fläsk kostade 11 kr och 1 kg snus 1,65. I en artikel i Ljusnan kan man läsa att Per-Erik Westlund från Vallsta arbetade på sågen 1889. Han tjänade 1,50 kronor om dagen. Två dagar tog det för honom att tjäna ihop till 1 kg smör. Idag tar det inte ens en timme.

1933 brann sågen igen sågen. Maskinerna hade strax före sålts. Den byggdes inte upp på nytt. Åren på 1920-talet var svåra ekonomiskt och 1929 kördes endast hyvleriet. Artur Liljedahls ekonomi drabbades hårt i samband med depressionen.

Carl Lundgren är bokhandlare Anders Helins (Bollnäs) morfar. Anders mamma föddes på herrgården 1902. Här på trappan står med hunden Carl och till höger hans hustru Maria. Carl fortsatte att hålla kontakten med Simeå efter flytten till Arbrå. Anders fick följa med morfar till bäste vännen Jon-Karl-Jonas och stugan i Byvallen. Tillsammans gjorde de turer på cykel i landskapet.

Från vänster står Folke Nordén, född 1907, son till Alma Nordén född 1881. Sedan står grannen Kerstin Johansson, född 1895. Lillflickan Gumborg Johansson (gift Olsson) född 1920 sitter på matsäckskorgen. Jonas Nordén, född 1874, med klockkedja var faktor på sågen. Längst till höger sitter Martin Johansson född 1893, Gumborgs pappa och skicklig fotograf.

Simeå Ångsåg byggdes av Per Persson från Iste. Den ägdes av Artur Liljedahl 1896 till 1933, när den lades ner.

Kolgården vid Simeå Ångsåg vid sekelskiftet 1900.